Normvärden för inkomst av jordbruksfastighet vid 1956 års taxering

Av fil. lic. Åke Sambergs

I nr 6/1955 av denna tidskrift redogjordes för vissa resultat av en vid Jordbrukets Utredningsinstitut utförd sammanställning av de normvärden, som enligt länsprövningsnämndernas beslut skulle tillämpas för inkomst av jordbruksfastighet vid 1955 års taxering. En liknande sammanställning har nu gjorts för 1956 års taxering och några resultat av denna skall lämnas i följande artikel.

Förmån av hyresfri bostad samt fritt bränsle.

I tabell 1 redovisas normvärdena för förmån och hyresfri bostad samt fritt bränsle. Tabellens uppgifter avser bostäder med vatten, avlopp och värmeledning. För bostäder med endast vatten och avlopp eller utan någon av dessa bekvämligheter gäller lägre normtal. Av tabellen framgår att det råder stora skillnader mellan olika län. De högsta normvärdena tillämpas för Stockholms län, ortsgrupp IV, där t. ex. en fullt modern bostad på 3 rum och kök anses vara värd 1.320 kr. per år. I flera områden anses motsvarande värde endast vara 940 kr. per år (och i Göteborgs och Bohus län, ortsgrupp III, endast 900 kr.). Det bör beträffande Stockholms län även anmärkas att man här faktiskt genomfört en *sänkning* av normvärdena sedan föregående år (motsvarande värde för 3 rum och kök var då sålunda 1.680 kr. och varje ytterligare rum skulle värderas till 300 respektive 360 kr.). Den allmänna tendensen har dock varit att normvärdena något höjts sedan 1955.

Förmånen av fritt bränsle å jordbruksfastighet skall enligt de allmänna taxeringsprinciperna värderas till ortens pris. De i tabell 1 angivna normtalen skall avse normala värden. Någon hänsyn skall enligt anvisningarna ej tas till de förbrukade kvantiteterna och ej heller till vilka sorters bränsle det är fråga om. Normvärdena är här ganska enhetliga, då de i de flesta län är 240 kr. per år för bostad på ett rum och kök. För Stockholms län (ortsgrupp IV) samt de fyra övre Norrlandslänen tillämpas dock högre värden. Variationerna är större beträffande tilllägget för ytterligare rum (mellan 60 och 100 kr. per rum och år). Nivån för normvärdena har även här höjts något.

Tabell 1. Förmån av hyresfri bostad[1] samt fritt bränsle.

Kr. per år.

	Hyresfri bostad				Fritt bränsle	
	Ett rum o. kök	Två rum o. kök	Tre rum o. kök	Varje ytterligare rum	För ett rum och kök	För varje rum därutöver
Stockholms	[1]600	[1]860	[1]1070	[1]200	[1]240	[1]90
	[2]720	[2]980	[2]1320	[2]300	[2]300	[2]90
Uppsala	660	860	1060	200	240	80
Södermanlands	[1]660	[1]860	[1]1060	[1]200	[1]240	[1]90

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-16 17:22:12

Län	Hyresfri bostad				Fritt bränsle	
	Ett rum o. kök	Två rum o. kök	Tre rum o. kök	Varje ytterligare rum	För ett rum och kök	För varje rum därutöver
Östergötlands	660	860	1060	200	240	60
Jönköpings	[3]540	—	—	[3]200	240	70
	[1]600	—	—	[1]200	—	100
Kronobergs	[3]540	[3]740	[3]940	[3]200	240	80
	[1]660	[1]860	[1]1060	[1]200	—	—
Kalmar	[3]540	[3]740	[3]940	[3]200	240	80
	[1]660	[1]860	[1]1060	[1]200	—	—
Gotlands	660	—	—	160	240	80
Blekinge	540	740	940	200	240	70
				—	—	90
Kristianstads	[3]540	[3]740	[3]940	[3]200	240	100
	[1]660	[1]860	[1]1060	[1]200	—	—
Malmöhus	[3]540	[3]740	—	[3]200	240	100
	[1]660	[1]860	—	[1]200	—	—
Hallands	540	740	940	200	240	60
Göteborgs och Bohus	540	720	900	180	240	60
	620	800	1000	200	—	—
Älvsborgs	[3]540	[3]740	[3]940	[3]200	240	90
	[1]660	[1]860	[1]1060	[1]200	—	—
Skaraborgs	540	740	940	200	240	80
Värmlands	660	840	1020	180	240	60
				—	—	80
Örebro	660	840	—	180	240	60
Västmanlands	660	860	1060	200	240	60
Kopparbergs	[1]660	[1]860	[1]1060	[1]200	240	80
	[2]720	[2]920	[2]1120	[2]200	—	—
Gävleborgs	660	860	1060	180	240	60
Västernorrlands	600	840	1140	300	300	60
Jämtlands	720	980	1260	260	300	60
Västerbottens	480	720	960	240	300	60
Norrbottens	480	720	960	240	290	60
Medeltal 1956	613	820	1034	207	252	75
» 1955	605	795	990	194	250	71

[1] Ortsgrupp 3.
[2] » 4.
[3] » 2.

Konsumtion av egna produkter.

Kvantiteter.

Taxeringsanvisningarnas normvärden utgår beträffande kvantiteterna från att fullt uttag in natura sker från jordbruket, d. v. s. att fullt självhushåll föreligger. Om jordbrukarna inte gör fullt uttag blir naturaförmånerna alltså för högt värderade om normtalen tillämpas. För att ett lägre värde än normen skall godtas, är det nödvändigt att jordbrukaren i deklarationen anger att fullt uttag av produkter inte skett under året samt hur stora de verkliga uttagen varit. Dessa uppgifter bör emellertid kunna styrkas genom bokföring eller anteckningar. Redan denna allmänna princip innebär alltså att praktiskt taget alla jordbrukare egentligen skulle behöva

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-16 17:22:12

lämna kvantitetsuppgifter över sina uttag, eftersom full självhushållning numera torde vara ytterst sällsynt.

Kvantitetsnormernas storlek för olika län visas i tabell 2. Normerna för kött och fläsk samt mjölk, smör och ost gäller både från jordbruket direkt uttagna produkter och återköp från slakteri eller mejeri (om bruttolikvid icke förekommer). Vid bruttolikvid betraktas de återtagna produkterna som vanliga inköp och deras värde ingår automatiskt i de deklarerade bruttointäkterna. Kvantitetsnormer fanns endast för femton län.

Tabell 2. Kvantitetsnormer för konsumtion av produkter från eget jordbruk.

Kg. (liter) per fullvuxen person och år.

Län	Vete	Råg	Korn	Ärter	Potatis	Nötkött	Fläsk	Ägg	Mjölk	Smör	Ost
Stockholms	90	40	—	5	160	10	25	20	365	16	—
Uppsala	100	40	—	5	200	5	25	17	345	16	6
Södermanlands	100	50	—	—	150	—	25	20	330	15	10
Östergötlands ..	150		—	5	150	—	30	15	320	15	4
Jönköpings	150		—	—	150	35		20	365	15	—
Kronobergs ...	150		—	—	150	30		20	365	—	—
Kalmar	130		—	—	150	[2]10	25	20	365	15	—
Göteb. o. Bohus	135		—	—	180	40		20	365	15	6
Älvsborgs	150		—	—	180	35		20	365	15	—
Skaraborgs	135		—	—	180	35		16	365	15	—
Örebro	125		—	—	175	—	25	20	365	16	6
Västmanlands .	100	40	—	6	150	35		18	310	16	5
Kopparbergs ..	135		20	5	150	35		12	365	15	5
Jämtlands	—		[1]20	—	130	40		12	365	16	5
Västerbottens .	—		—	—	100	—		—	365	15	—
Medeltal 1956 ..	97	43	20	5	158	8	26	18	354	15	6
	140					37					
Medeltal 1955 ..	80	49	30	6	147	12	25	12	355	15	6
	136					37					

[1] Kornmjöl.
[2] Nöt- och fårkött.

Skillnaden mellan normtalen är liksom föregående år stora, även om en viss utjämning ägt rum. Denna utjämning har till viss del bestått i höjningar för de län, där normtalen förut var relativt sett låga. För brödsäd är skillnaderna nu inte så stora (lägsta värdet har Örebro län med sammanlagt 125 kg., det högsta värdet, 150 kg., har flera län). Liksom föregående år finns normtal för korn endast i Kopparbergs och Jämtlands län och sådana för ärter endast i ett fåtal län. Stora variationer uppvisar den beräknade potatiskonsumtionen. Att man äter något mindre potatis i övre Norrland än i övriga Sverige synes sannolikt, men att skillnaden skulle vara så stora som mellan 100 kg. per person och år i Västerbottens län och 200 kg. i Uppsala län har man svårt att tänka sig. Konsumtionen av nötkött från egen produktion förutsättes vara dubbelt så stor i Stockholms som i det angränsande Uppsala län. Något skäl för att man skulle äta mer än dubbelt så mycket ost i Södermanlands län som i Östergötlands län torde ej kunna finnas.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-16 17:22:12

Priser.

Jordbrukarnas konsumtion av egna produkter skall enligt kommunalskattelagens regler värderas till ortens pris. Härmed menas det pris, som gällt i orten, ifall ifrågavarande nyttigheter skulle ha behövt inköpas. Enligt vedertagna principer avses härmed inte att detaljpriset i närliggande samhällen skall läggas till grund för värdesättningen. Man anser dock ej heller kunna tillämpa jordbrukarnas producentpriser, utan man måste ta hänsyn till de priser, som de på samma ort boende skattskyldiga måste betala för ifrågavarande varor. Man skall därför enligt taxeringsprinciperna lämpligen använda det detaljpris, som i allmänhet kommer till användning vid försäljning direkt från jordbrukaren till kringboende löntagare och andra konsumenter.

Tabell 3. Prisnormer för konsumtion av produkter från eget jordbruk vid 1956 års taxering.

Län	Vete	Råg	Korn	Ärter	Potatis	Ägg	Mjölk	Smör	Ost
Stockholms	0:45	0:40	—	1:—	0:38	4:30	0:44	7:10	—
Uppsala	0:40	0:37	—	1:—	0:38	4:50	0:44	7:—	6:20
Södermanlands	0:42		—	—	0:40	4:—	0:44	7:—	6:—
Östergötlands ..	0:40		—	0:60	0:30	4:—	0:40	7:—	4:50
Jönköpings	0:40		—	—	0:30	3:50	0:52	6:90	—
Kronobergs	0:40		—	—	0:30	4:—	0:43	—	—
Kalmar	0:42	0:38	—	—	0:30	3:60	0:44	7:—	—
Blekinge	0:42	0:38	—	—	0:25	4:—	0:42	6:90	—
Kristianstads ..	0:42	0:40	—	—	0:25	3:60	0:42	6:95	—
Hallands	0:42	0:38	—	—	0:30	3:60	0:42	6:95	—
Göteb. o. Bohus	[1]0:80		—	—	0:40	3:80	0:42	6:85	5:10
Älvsborgs	0:42		—	—	0:35	3:75	0:42	7:—	—
Skaraborgs	[1]0:75		—	—	0:35	3:50	0:42	6:90	—
Värmlands	0:42	0:38	—	1:05	0:40	3:80	[2]0:43	7:05	—
Örebro	0:40		—	—	0:35	3:60	0:44	7:—	4:75
Västmanlands .	0:45	0:40	—	0:90	0:38	4:50	0:44	7:—	5:70
Kopparbergs ..	0:42		0:35	0:80	0:35	4:25	0:42	7:—	5:50
Gävleborgs	0:40	0:40	0:32	1:—	0:35	4:25	0:44	7:—	—
Västernorrlands	—	—	[1]0:60	—	0:35	4:40	0:47	7:10	—
Jämtlands	—	—	[1]0:60	—	0:33	4:50	0:48	7:10	5:50
Västerbottens .	—	—	[1]0:70	—	0:40	4:50	0:46	7:05	—
Norrbottens ..	—	—	0:40	—	0:37	5:35	—	7:15	—
Medeltal 1956 ..	0:43	0:39	0:36	0:91	0:35	4:06	0:44	7:—	5:40
	0:41								
Medeltal 1955 ..	0:45	0:42	0:34	0:77	0:28	4:—	0:39	6:76	4:82
	0:44								

[1] Mjölk. [2] Varierar mellan 0,43—0,46 för olika delar av länet.

Normtal för priserna är vanligare än kvantitetsnormerna och saknas helt endast för Gotlands och Malmöhus län (se tabell 3). Även här synes en strävan till utjämning ha ägt rum. Denna strävan har dock varit något mindre framgångsrik än beträffande mängderna. Justeringarna av normvärdena har inneburit en sänkning av den genomsnittliga prisnivån för vete och råg men i övrigt höjningar.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-16 17:22:12

Vissa skillnader mellan relativt närbelägna områden faller en här i ögonen. Vete värderas sålunda till 45 öre per kg. i Stockholms och Uppsala län mot 40 öre i Södermanlands län. Ärter anses vara nästan dubbelt så mycket värda i Värmlands som i Östergötlands län. För potatispriset finns en variation mellan 40 öre (i fyra län) och 25 öre (i Blekinge och Kristianstads län). För köttvarorna torde det vara omöjligt att göra några jämförelser av priserna på grund av osäkerheten om vilka kvaliteter det är fråga om och dessa priser har därför inte medtagits i tabellen. Äggpriserna uppvisar stora variationer och speciellt anmärkningsvärd är skillnaden mellan Jönköpings och Skaraborgs (3,50 kr per kg.) samt Norrbotten län (5,35 kr. per kg.). Liknande förhållanden gäller för mjölk, smör och ost.

Om rimligheten av de här tillämpade priserna är det svårt att yttra sig. Ännu svårare är det att få ett statistiskt underlag för bedömningen av deras skälighet. Detta beror på att den konstruerade normen "ortens pris" inte motsvaras av några i verkligheten registrerade priser.

Värdenormer.

Om man multiplicerar ihop kvantiteter och priser får man normtalen för värdet av konsumtionen av egna produkter. Då skillnaderna mellan de olika länsnormerna för mängder och priser delvis tar ut varandra blir olikheterna mellan värdenormerna inte så stora som man kunde ha väntat sig. Variationsbredden är dock så pass stor som mellan maximum 710 kr. om året per person över 16 år i Göteborgs och Bohus län och minimum 580 kr. i Västerbottens län. I de flesta län är värdena av storleken 600—650 kr. Medeltalet är 644 kr. mot 570 kr. enligt 1955 års taxering (alltså en höjning med 13 procent).

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-16 17:22:12